

Seixanta anys d'un símbol jueu

Ara és un dels museus més visitats d'Holanda, però fa seixanta anys els murs del 263 de Prisengracht a Amsterdam, van ser testimonis d'un dels episodis més terribles de l'Holocaust jueu. Allí va viure, durant gairebé onze anys, la família d'Anna Frank, la jove escriptora que amb el seu diari va commoure el món.

Més de dos centenars de persones fan cua a la porta del número 263 de Prisengracht, al centre d'Amsterdam, malgrat que la temperatura no supera els 3°C. Esperen per entrar a una casa que, si no sabem el simbolisme que arrossega, diríem que no es diferencia gaire de les altres mansions que hi ha a la vora dels canals a la capital holandesa. Tots els dies es repeteix el mateix ritual. Des de les 8.30 h del matí, la gent comença a acostar-se a aquest habitatge sobri, de color marró i amb grans finestres per aprofitar al màxim la llum, un bé preuat als Països Baixos, i espera pacientment el seu torn per acostar-se a la taquilla i pagar els 7,5 euros que donen dret a accedir-hi.

Al número 263 de Prisengracht no hi viu ningú. Però, fa poc menys de seixanta anys, els murs van ser testimonis d'un dels episodis més terribles de l'Holocaust jueu. Allí va viure, durant gairebé onze anys, la família d'Otto Frank, un empresari alemany d'origen jueu que va fugir del seu país quan Hitler va arribar al poder i es va instal·lar a Holanda buscant seguretat per a ell, la seua dona Edith i les seues dues filles. Set anys després de la seua arribada a Amsterdam, Alemanya va envair els Països Baixos i el setge sobre la població jueva es començà a tancar. Otto Frank, que havia instal·lat l'empresa al propi domici-

li, va cedir la propietat als treballadors i, quan van començar les deportacions als camps de concentració, el 1942, va decidir amagar-se amb la seua família. I ho va fer a la seua mateixa casa. Mentre a la part visible de l'habitatge l'empresa que havia estat propietat d'Otto Frank continuava l'activitat normal, un fals armari per guardar llibres conduïa a un petit annex on s'amagaven els Frank, a més de la família Van Pels i Fritz Pfeffer.

El personal que treballava a l'empresa sabia que, darrere dels seus murs, s'amagaven vuit persones amb la por que un dia foren descobertes pels nazis. Els proveïen de menjar i els informaven sobre tot allò que passava fora de la casa, mentre els captius al seu mateix habitatge pregaven perquè la guerra s'acabara. Però una delació va posar fi al captiveri dels Frank. El 4 d'agost de 1944, l'amagatall va ser descobert pels nazis, avisats que, a la falsa casa de Prinsengracht, vivien vuit persones de raça jueva intentant fugir dels camps de concentració.

Poc més de dos anys abans, Otto Frank havia regalat la seua filla petita, Anna, un quadern de tapes quadriculades pel seu tretze aniversari. La xiqueta comença aquell mateix dia a escriure un diari amb la intenció que li servira de suport per passar el seu calvari en un món que no entén i en què el seu poble

és perseguit pel poder. Durant les setmanes següents, Anna reflecteix al seu quadern la festa d'aniversari, les relacions amb els altres xics jueus amb què compartia escola i les poques distraccions que restaven per als nens jueus durant l'ocupació alemanya. Només un mes després, Margot, la germana major d'Anna, que té setze anys, rep una citació per fer treballs forçats a Alemanya. Els Frank decideixen amagar-se a la casa del darrere i és aleshores quan el diari de la petita Anna es transforma en un text esgarriat. Anna no pot escriure gens durant les primeres setmanes de captiveri i no serà fins a finals de setembre quan reprèn els escrits amb la redacció de cartes dirigides a una amiga imaginària anomenada Kitty. Tres mesos després, quan el fatídic 1942 està acabant, Anna no té pàgines en blanc a la llibreta per escriure i comença a fer servir fulls solts i altres quaderns que troba pel seu amagatall. A la primavera de 1944, els Frank escolten a la ràdio clandestina la crida del ministre Bolkestein des d'Anglaterra perquè les víctimes de la guerra conserven tots aquells documents que puguen incriminar els nazis i Anna decideix reescriure els seus apunts i les cartes originals des de maig d'aquell any fins a omplir 324 fulls. A l'agost, quan els nazis van entrar a la casa, Miep Gies i Bep Voskuijl, les protectores de la família i secretàries de l'empresa del pare, van trobar el diari i el guardaren en un lloc segur fins que la guerra arribà a la fi.

Després de passar pels camps de concentració de Westerbork i Auschwitz, Anna Frank va morir a Bergen-Belsen el 12 de març de 1945. Dels quatre membres de la família, només Otto Frank va sobreviure a la barbàrie nazi. Gies i Voskuijl li lliuraren el diari de la seua filla i Otto, animat pels seus amics, pren la determinació de fer una recopilació dels escrits d'Anna i publicar-los sota el títol que la mateixa xiqueta havia triat: *La casa de darrere*. La primera edició gaudeix d'un èxit inesperat, tot i que només s'hi imprimiren 1.500 exemplars. Durant els anys següents, el diari d'Anna Frank es tradueix a seixanta idiomes, entre ells el català, i es converteix en un dels llibres més llegits arreu del món.

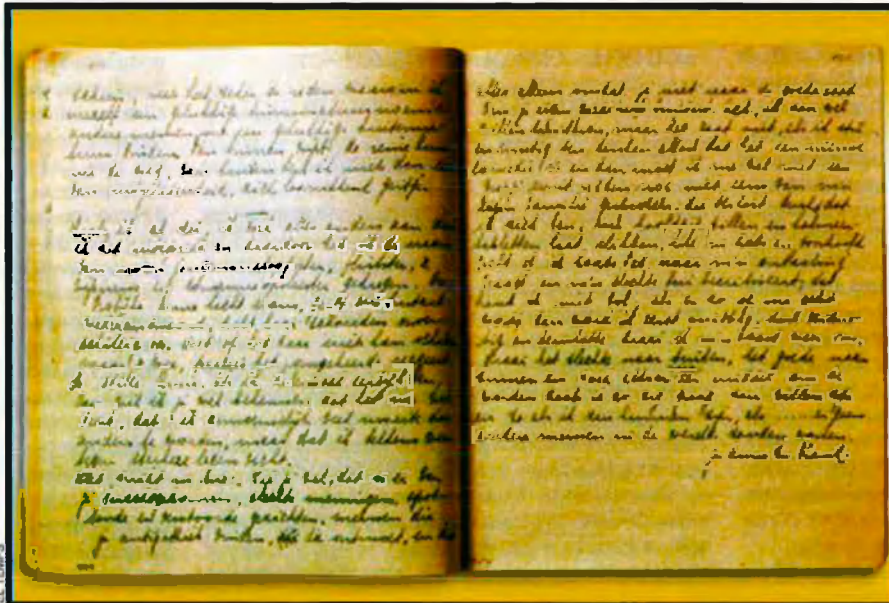
Anna Frank va morir el 1945 al camp de concentració de Bergen-Belsen, als setze anys. Des de 1942 i fins l'agost de 1944, va viure amagada a sa casa amb la seua família. Va ser llavors que va escriure el seu diari, un testimoni correnedor de la por i l'angoixa que hagueren de viure els jueus sota el règim nazi.

Malgrat el seu èxit, el diari d'Anna Frank estaria envoltat per la polèmica els anys següents. Otto Frank va decidir publicar una recopilació dels escrits de la seua filla basats en la versió que ella mateixa va reescriure quan, el 1944, es va adonar de la importància que podria tenir per a les generacions vinents la seua obra. Però entre els papers que guardaven Gies i Voskuijl també hi havia les primeres versions del diari, aquelles que Anna va escriure durant els primers mesos de captivitat. L'existència de dues versions similars del mateix text va fer dubtar a alguns in-

vestigadors sobre la veracitat del llibre, encara que els tribunals s'han encarregat de certificar l'autenticitat de l'obra de Frank.

A finals de 1956, la casa situada al número 263 de Prinsengracht estava en perill d'enderrocament. Com que no havia estat habitada des de feia catorze anys, les estructures no havien suportat bé el pas del temps i la gran humitat dels canals propers. Una fundació sense ànim de lucre, instituïda per mantenir viva la memòria dels jueus desapareguts durant la guerra, va encarregar-se, amb la col·laboració de l'Ajuntament de la ciu-

Dels quatre membres de la família Frank només Otto, el pare, va sobreviure a la barbàrie nazi

El diari d'Anna Frank ha estat editat en desenes de llengües. En català va aparèixer per primera vegada el 1967 en traducció de Ramon Folch i Camarasa.

tat, de reformar-la amb dues premisses, establertes pel mateix Otto Frank: transformar la part davantera de la casa en un modern centre cultural i mantenir la part de darrere en les mateixes condicions en les quals van viure amagats els vuit fugitius. El 3 de març de 1957 va començar la seua tasca i tres anys després, el 3 de maig de 1960, la casa obria les portes convertida en un museu. Només 9.000 persones visitaren el recinte aquell any. 45 anys més tard, la xifra s'ha multiplicat per cent i la Casa Museu d'Anna Frank és, darrere el Rijksmuseum i el Museu Van Gogh, el tercer centre cultural més visitat de la capital holandesa.

Seixanta anys després de la mort d'Anna Frank, la petita escriptora nascuda a Frankfurt s'ha convertit en tot un símbol de l'orgull de la supervivència del poble jueu. Darrere la Bíblia, el diari d'Anna Frank és el llibre més llegit de la història, ha estat portat al cinema en tres ocasions (la primera, el 1959, en un film dirigit per George Stevens i l'última per Julian Wolff el 1999), s'han realitzat sis pel·lícules per a la televisió sobre el tema i tres documentals recullen l'ambient que va viure la precoç escriptora durant els anys en què va redactar la seua història.

Però, la vida i l'obra d'Anna Frank també han generat un negoci que mou

uns 50 milions d'euros l'any, centralitzat a la casa de Prinsengracht, on es venen des de samarretes amb fotografies de l'autora combinades amb fragments del llibre, fins a vídeos, CD-ROM, targetes postals, llibres sobre l'Holocaust o cartells. Les activitats de la fundació Casa d'Anna Frank es completen amb seminaris, curssets, edició de llibres, visites guiades per als col·legis holandesos i un servei de descàrregues de documents d'Internet relacionats amb la cultura jueva, l'ocupació alemanya d'Holanda i la mateixa vida de la protagonista de la història.

Plou a Amsterdam. Però la cua que espera per entrar a la casa d'Anna Frank cada volta es fa més llarga. La formen persones que vénen de totes les parts del món, europeus, americans, asiàtics. També n'hi ha d'alemanys, molts, potser fins i tot descendents d'aquells soldats que buscaven per la capital holandesa un reducte de semitisme per dur-lo als camps de concentració i d'extermini, on les condicions infrahumanes de treball i salubritat i, és clar, les cambres de gas, els convertien en cementiris de jueus. Seixanta anys després que aquella xiqueta que volia ser escriptora i que va narrar, amb impressionant cruessa, la seua vida es convertira en una víctima més de la irracionalitat, l'allau de visitants que tots els dies dedica una estona de les seues vacances a visitar la casa on la família Frank va burlar durant més de dos anys el setge dels nazis l'han convertit en tot un símbol de la resistència d'un poble.

Paco Gisbert

I Cicle de Cantants i Músics Valencians
10 al 13 de març 2005

CARLES ENGUIX
Dijous 10 març

OSCAR BRIZ
Divendres 11 març

L'HAM DE FOC
Dissabte 12 març

TRENCACLOSQUES
Diumenge 13 març

teatre el musical
El Cabanyal-Canyamelar

Plaça del Rosari, nº3 _ info: 963 242 552 _ www.teatre-elmusical.com

venda d'entrades

Una hora i mitja ahans al teatre